
This is the **published version** of the bachelor thesis:

Patiño Sanchez, Sandra; Verdaguer Lozano, Josep, dir. L'expressió popular dels diners : una anàlisi comparativa entre refranys i memes. 2024. (Grau en Sociologia)

This version is available at <https://ddd.uab.cat/record/300861>

under the terms of the license

Universitat Autònoma de Barcelona
Facultat de Ciències Polítiques i Sociologia
Grau en Sociologia

Treball de fi de grau

L'EXPRESSIÓ POPULAR DELS DINERS

Una anàlisi comparativa entre refranys i memes

Sandra Patiño Sánchez

Tutoritzat per Josep Verdaguer Lozano

Curs 2023/2024

17 de maig de 2024

Índex

Agraïments.....	4
Introducció	5
Marc teòric.....	6
<i>Els diners en la modernitat.....</i>	<i>6</i>
<i>La cultura de la necessitat i el respecte per un mateix.</i>	<i>7</i>
<i>Riure i cultura popular.....</i>	<i>8</i>
<i>Llenguatge, signes i construcció del món social.</i>	<i>9</i>
<i>Els refranys</i>	<i>10</i>
<i>Els memes d'internet.....</i>	<i>10</i>
<i>Generacions i expressió lingüística.....</i>	<i>11</i>
Model d'anàlisi i metodologia	12
<i>Preguntes d'anàlisi:</i>	<i>12</i>
<i>Metodologia</i>	<i>12</i>
<i>Comparació de refranys i memes</i>	<i>12</i>
<i>Grups de discussió</i>	<i>13</i>
Resultats	14
<i>Classes populars i diners</i>	<i>14</i>
<i>Poder dels diners</i>	<i>14</i>
<i>La narració de la necessitat</i>	<i>18</i>
<i>Gastar i estalviar</i>	<i>20</i>
.....	21
.....	21
.....	25
<i>Format i dinàmiques comunicatives</i>	<i>27</i>
<i>Conèixer a través de la caricatura i la metàfora.....</i>	<i>27</i>
<i>Les situacions representades</i>	<i>27</i>
<i>Usos de les expressions</i>	<i>28</i>
Conclusions.....	31

<i>Bibliografia</i>	33
<i>ANNEX 1</i>	35
<i>ANNEX 2</i>	52
<i>ANNEX 3</i>	54
<i>ANNEX 4</i>	55

Agraïments

En primer lloc, vull donar les gràcies a la meva família, per la paciència i el suport incondicional. Sense vosaltres arribar fins aquí no hagués estat possible.

Per últim, gràcies a totes les meves amigues, per animar-me a avançar i confiar en les meves idees i el meu treball quan jo no ho feia. El vostres consells i el vostre suport emocional han estat imprescindibles per continuar cap endavant.

Aquest treball és de tots vosaltres.

Introducció

Habitem un món conformat per un entramat de signes (paraules, expressions lingüístiques, imatges) que ens acompanyen i guien en la nostra quotidianitat. Signes distribuïts de manera diversa entre la població, que contenen relacions: amb el medi, amb els altres, amb els nostres, amb nosaltres; els quals estan en lluita per significar el món. L'estudi de les diferents formes d'expressió ens permet endinsar-nos en diferents universos socials. Aquest treball es centra en el món de les classes populars i, en concret, en l'imaginari construït al voltant dels diners.

Aquests han estat objecte de reflexió per clàssics de la sociologia com Marx i Simmel. Definit com l'intermediari entre l'individu i la vida, ha estat identificat clau per entendre les dinàmiques socials i la manera que te l'individu de pensar-se en la modernitat. Entenent-lo part d'un procés de deshumanització, mercantilització i distància social. No obstant això, la relació dels individus amb els diners és heterogènia dins el món social: diferents classes socials interpreten la seva relació amb els recursos econòmics segons les seves pròpies realitats i condicions. Els apunts de Hoggart i Bourdieu sobre les formes de vida de les classes populars, destaquen com les estratègies d'adaptació a les adversitats econòmiques es constitueixen com a pilar fonamental en la seva identitat.

Així doncs, entendre les narracions de les classes populars en relació als diners ens permet comprendre el seu sentit de la justícia; les idees sobre treball i el consum; les seves necessitats i construcció d'aquestes; el seu desig; els preceptes pràctics d'aquest.

La recerca es centra en dues formes d'expressió popular concretes: **el refrany i el meme**. L'elecció d'aquestes dues formes respon a la voluntat d'estudiar l'evolució de la parla popular, en què la variable generacional es central en l'anàlisi. Les expressions populars contenen els ritmes socials d'un grup. Associades a generacions i contextos comunicatius concrets- la ruralitat i tradició oral, la modernitat i irrupció d'Internet i xarxes socials-, en fer una

anàlisi comparativa d'aquestes expressions (en contingut, forma i usos) podem entendre els canvis en les condicions, estils de vida i imaginaris de diferents generacions.

L'estudi de les formes d'expressió esmentades ens permet també reflexionar sobre el caràcter de la cultura popular. Una cultura subversiva, que es construeix en resistència a l'oficialitat, però que alhora en oposar-se l'accepta i ratifica. En l'humor i escepticisme popular, trobem resistència o ressentiment? Ironia o alienació?

Marc teòric

Els diners en la modernitat

Clàssics de la sociologia com Marx (1991) i Simmel (2010) han pensat els diners, entenent-los com un factor central en les relacions socials i l'organització de la vida en la modernitat i les conseqüències en l'ésser humà.

Als *Manuscrits Econòmic i Filosòfics* (1991) Marx situa els diners com la forma d'apropiació dels objectes essencials per l'home. En ser el mitjà capaç de posseir-ho tot, els diners esdevenen l'objecte per excel·lència. Esdevé mediador entre la vida i els mitjans de vida de l'home, un pas que fa de la relació de l'home amb el treball, amb el medi i els altres, relacions d'alienació. Els diners són tot el que l'home no pot ser alhora que l'home només pot ser a través dels diners. En aquest procés es produeix una separació entre les facultats humanes i l'home mateix, fent d'aquestes primeres només una possibilitat abstracta, desposseint així l'ésser humà de la seva humanitat. En aquesta mateixa separació, les qualitats humanes deixen de ser-ho, tot capgirant els vincles amb els altres.

Simmel (2010) estudia els diners com a fenomen complex, amb efectes en la vida quotidiana i les relacions entre persones. Com Marx, Simmel situa els diners com a mediador entre l'individu i les seves relacions objectives. Per l'últim, però, dita mediació comporta conseqüències ambivalents en les dinàmiques socials i en la psicologia individual. D'una banda, possibilita la llibertat individual, capacitant

l'individu a pensar-se a ell mateix fora de les seves condicions de propietat. D'altra banda, les relacions entre els objectes i els subjectes queden impersonalitzades. Els diners igualen els objectes, convertint-se en el valor que defineix la resta de valors, quantificant la vida i esborrant la dimensió qualitativa dels objectes. En aquest context, ens alerta sobre l'aparició de la cobdícia, la confusió entre mitjans i fins, que fan de l'acumulació de diners una finalitat mateixa.

Segons la perspectiva esmentada, els efectes dels diners en les relacions socials són generalitzats i abasten tota la societat. Però, s'ha de considerar que diferents classes socials reinterpreten la seva relació amb els recursos econòmics segons les seves pròpies realitats i condicions. En aquest sentit, la relació amb els diners adquireix una dimensió simbòlica, plena de significats subjacents diversos. Aquesta relació no és tampoc estable en el temps. Els canvis en les condicions i estils de vida faran evolucionar les relacions establertes amb els diners.

Alguns autors que podrien constatar la segona perspectiva, serien Bourdieu (1979) i Hoggart (2013). En les seves reflexions sobre les classes populars, il·lustren la complexitat de la relació entre els recursos econòmics i la identitat personal i grupal.

La cultura de la necessitat i el respecte per un mateix.

Bourdieu (1979) i Hoggart (2013) en els seus treballs destaquen com les classes populars es defineixen en reacció a un entorn percebut com a hostil. En aquest context, l'adaptació a les circumstàncies adverses esdevé una característica central que motiva les pràctiques i gustos dels membres d'aquesta classe i el sentiment de solidaritat i comunitat emergeix com a resposta per fer front a les dificultats.

Hoggart destaca la relació de les classes populars amb els diners com una font de preocupació i estrès, on l'estalvi i la prioritització de les necessitats bàsiques es presenten com a pràctiques clau en relació amb els diners. No obstant això, poder fer front a les dificultats econòmiques esdevé també un motiu d'orgull. Per exemple, l'estalvi no respon únicament a la supervivència, sinó que esdevé una

estratègia de preservació de la dignitat i de control sobre el destí propi, evitant ser percebut com a desafavorit.

D'altra banda, Bourdieu presenta *l'habitus popular* com una internalització de comportaments i unes disposicions concretes que reflecteixen les condicions de vida de les classes populars. L'experiència de la manca de recursos, genera tot un seguit de pràctiques que són una forma d'adaptació a les condicions d'existència i una defensa contra aquestes. L'autor defineix aquest conjunt d'estratègies com la necessitat feta virtut, on tots aquells elements que permeten fer front a l'esmentat, com la solidaritat, la capacitat d'estalvi, la capacitat de contenir-se, la capacitat de treballar dur, etc. esdevenen lloables. Una relació amb els diners que el mateix autor defineix com un hedonisme realista i un materialisme escèptic.

Riure i cultura popular

Bajtín (1971) en la seva obra descriu un caràcter de la cultura popular en l'edat mitjana complex, on l'humor, la sàtira i la festivitat hi juguen un paper essencial. Aquestes formes s'oposaven a l'oficialitat, tot capgirant les relacions socials i fent visible l'absurditat i relativitat d'allò que construeix la quotidianitat. L'humor popular, de caràcter subversiu, es revela i resisteix enfront de l'oficialitat, però aquesta no oficialitat és construïda en reacció a l'oficialitat, ratificant-la. Així veiem una tensió latent entre la resistència popular als marcs dominants i l'acceptació dels mateixos.

Freud (1952) explica l'acudit entenent-lo com a fenomen social. Alguns dels elements que hi destaca del riure són la seva inevitable condicionalitat -les estructures psíquiques de qui fa l'acudit i de l'oient han de coincidir-, la necessitat de brevetat i comprensibilitat i el seu vincle amb l'inconscient. Un altre element rellevant de l'humor és la cerca de plaer. En aquesta cerca il·limitada de plaer podem arribar a trobar el domini del regne de l'entreteniment.

Llenguatge, signes i construcció del món social.

La nostra percepció del món és una percepció lingüística. El llenguatge és un instrument simbòlic que funciona com estructura cognitiva, la qual ens vincula a un ordre gnoseològic concret. Aquest últim és el sentit immediat del món, que conté una concepció hegemònica del temps i de l'espai (Bourdieu, 1999).

La comunicació humana està conformada per un sistema de signes que contenen significat. La relació entre signes i significats és arbitrària, fruit d'una llei o norma culturalment establerta, la interpretació dels quals dependrà del bagatge cultural de l'interpret (Ferrer i Gómez, 2013).

Louis Hjelmslev (1980) apel·la a dos plànols de la significació, fent ús de la distinció entre llenguatge denotatiu i connotatiu. En el plànol denotatiu trobem els significats percebuts mitjançant una lectura al primer nivell. En el plànol connotatiu trobem un seguit de significats implícits, perceptibles segons l'experiència prèvia del receptor.

En *La construcció social de la realitat* (1968), Berger i Luckmann expliquen que aprehem la realitat de la vida quotidiana a partir de tipificacions. A partir del llenguatge les experiències pròpies es fan anònimes, fent-les compartibles i comparables amb les dels altres. Així interpretem les nostres experiències a partir d'uns esquemes que les classifiquen, tot dotant coherència a la nostra biografia. Les expressions i dits funcionen com estructuradors i guies d'interpretació de les vivències, fent-les objectivament accessibles. Alhora, aquests esquemes tenen una dimensió legitimadora: els significats objectivats s'adeqüen a l'experiència i fent-se subjectivament plausibles.

Pensem la nostra quotidianitat de manera metafòrica. El llenguatge retòric es troba present en les nostres formes de parla i entendre el món. Lakoff i Johnson (1980) entenen aquestes metàfores com a unitat que té més sentit que la suma d'elements. Projectem uns conceptes d'un domini accessible a la nostra experiència física fins

a un altre, tot ressaltant i caricaturitzant certs aspectes de la realitat. Les metàfores en la parla posa en evidència la dimensió connotativa de la llengua.

Els refranys

Els proverbis i els refranys formen part de les expressions estereotipades que representen, en un moment històric concret, un saber compartit. L'autoria d'aquesta forma lingüística és sempre la “saviesa popular”. Es tracta d'enunciats autònoms que tenen alhora una dimensió discursiva, amb significat per ells mateixos, i una dimensió normativa, ja que en ser inserit en un discurs, sentència una conclusió concreta. Els refranys no descriuen les situacions, sinó que les classifiquen (Anscombe, 1997).

Almela Pérez (1996) troba refranys contradictoris, concloent que aquests expressen actituds i opinions particulars, que depenen dels contextos en què un determinat parlant les empara. Si la validesa del refrany recau en la seva aplicació a les situacions particulars, en no presentar-se més les situacions a les que es corresponien han de desaparèixer: el fi de certes estructures socials comporta el fi de nous refranys, tot donant pas a noves denominacions socials (Funk, 1997). En aquest sentit Galcerà (1984) situa els refranys estretament vinculats a les lògiques comunicatives de la tradició oral, vinculada a les zones rurals.

Els memes d'internet

Els memes¹ són uns productes de la cultura digital i un element central en les formes de comunicació dels joves. En l'actualitat són definits com la propagació de productes digitals de persona a persona a través d'internet (Riu-Ulldemolins i Pecourt, 2021). Rere aquest fenomen comunicatiu coexisteixen diverses lògiques: una lògica econòmica centrada en la cerca d'atenció; una lògica social en que els usuaris es vinculen amb diversos grups i generen una identitat pròpia, i una lògica cultural.

¹ El primer en fer servir el concepte de meme va ser Richard Dawkins (1976), referint-se a unitats culturals transmeses de persona a persona mitjançant la còpia o imitació.

Podem entendre el meme com un objecte-procés, un element obert que evoluciona mitjançant microrepeticions amb microcanvis (Bruns, 2008). L'atenuació de la separació entre el productor i el consumidor del mem ens fa pensar en l'anonimat en l'autoria.

La rapidesa de difusió ha generat un nou llenguatge que es troba present en tota l'esfera digital². Les possibilitats quasi il·limitades de compartir els productes i la seva velocitat, els fan productes efímers i en constant transformació. L'èxit és alhora el motiu d'existència, i alhora el motiu de la seva desaparició. Modes, que s'esgoten ràpidament, suposen un augment constant de la cerca d'elements cridaners que permeten la diferenciació i captació de l'atenció d'un usuari saturat (Riu-Ulldemolins i Pecaut, 2021). L'especialització creixent del món dels memes ha comportat la necessitat d'una cultura més sofisticada per la seva producció i comprensió (Milner, 2016).

Generacions i expressió lingüística

En entendre les diferències en la parla consideraré la variable generacional. Parlem de generació per referir-nos a persones que comparteixen edat, un període històric i etapes vitals (Kretzer, 1983).

Fuster (2013) exposa com l'ús del refrany disminueix entre les noves generacions. Aquest estudi, centrat en Barcelona ens mostra la variable edat com la principal en determinar l'ús del refrany. D'altra banda Bernal i Sinner (2009) parlen d'un llenguatge juvenil, el qual es troba vinculat amb l'ús de les noves tecnologies.

² Un altre element imprescindible per entendre la difusió del meme és l'existència d'algoritmes, que recomanen continguts a partir dels paràmetres deduïts de l'usuari. Així l'accés als memes es veurà influït pels algoritmes que hi actuïn en cada cas. Cardon (2019) diferencia entre diferents tipus d'algoritmes. Els primers organitzen la informació segons la popularitat dels llocs web, sota aquesta lògica els memes miraran d'aconseguir el reconeixement del màxim de gent possible, fent un missatge cridaner i accessible. D'altra banda, trobem algoritmes especialitzats en base a les petjades digitals. Els memes producte d'aquest segon algoritme seran especialitzats i producte de distinció.

Model d'anàlisi i metodologia

Preguntes d'anàlisi:

L'aproximació al camp i l'anàlisi s'ha plantejat a partir de les següents preguntes:

- Què ens diuen els refranys i els memes respecte dels diners?
- Quin ús fan les classes populars de dites expressions? En quins contextos? Què en pensen de les mateixes?
- Trobem present la “cultura de la necessitat” i “el respecte per un mateix”? Quin poder s'atorga als diners?
- A què es deuen els canvis (si hi ha) entre els continguts?
 - Quin és l'efecte del format i les dinàmiques comunicatives?
 - Han canviat els estils de vida entre generacions?

Metodologia

Per contestar les preguntes plantejades anteriorment, el treball de camp s'estructura en dos blocs: en el primer comparen refranys -extrets de llibres de reculls de refranys-, i memes extrets de diverses xarxes socials (Annex1), junt amb els processos d'anàlisi. El segon bloc consta de tres grups de discussió.

La primera classificació temàtica obtinguda de l'anàlisi del primer bloc alhora va servir pel disseny del guió de les entrevistes. També, després del bloc-2 s'afegeixen alguns dels refranys i memes obtinguts en les entrevistes al recull del bloc-1. Els codis obtinguts del segon anàlisi són aplicats posteriorment en el recull i es poden trobar a l'Annex (2) amb l'explicació corresponent.

Comparació de refranys i memes

Els refranys inicialment van ser extrets dels llibres *El Refranyer de Joan Viladot* (2003) i *Justícia Popular/Joan Amandes* (2002).

A l'Annex (3) s'especifiquen els processos de la cerca dels memes i els criteris de comparació amb els refranys. Així com el recull final i la taula comparativa.

Grups de discussió

Dels grups de discussió, dos son de gent gran i es tracten els temes a partir dels refranys, i l'altre correspon a un grup de joves i es tracta la temàtica a partir dels memes.

Els membres dels diferents grups es coneixien prèviament, facilitant la trobada i reproduint els processos comunicatius de les expressions: una base de confiança comuna, experiències conegudes i l'ús del llenguatge familiar i informal. L'accés i definició dels perfils populars s'ha fet mitjançant la selecció de l'espai³ d'on es coneixen els grups, els tres a la població de Barberà del Vallès. En el cas de les entrevistes a refranys hi ha un altre possible biaix en el fet que totes són dones, això s'ha donat per l'accessibilitat dels grups i la disposició a participar. En el cas de l'entrevista de memes hi havia dos nois i dues noies.

Taula 1. Perfil dels grups

	GRUP 1	GRUP 2	GRUP 3
Tipus d'entrevista	Refranys	Refranys	Memes
Número de persones	5 (6 convocats)	6	4 (6 convocats)
Edat	Entre 60 i 75 anys.	Més de 75 anys	Entre 21 i 24 anys
De què es coneix el grup?	Usuàries del Casal de Cultura de Can Gorgs	Usuàries de l'Espai Gran Ca n'Amigué	Treballen al menjador de l'escola Can Serra

³ Això comporta la possibilitat de biaixos a nivell individual, però en tractar-se de dinàmiques grupals s'ha cregut que en el discurs de grup destacarien característiques pròpies de la cultura popular.

Resultats

A continuació, es presenten els resultats de l'anàlisi fet, mirant de contestar les preguntes que guien la investigació. Hi ha dos blocs de resultats, el primer sobre els imaginaris populars sobre diners, i el segon sobre la forma i dinàmiques comunicatives presents al refrany i el meme.

Classes populars i diners

Aquest primer bloc es centra en explorar els imaginaris, opinions i pràctiques relacionades amb els diners que es troben en els refranys i memes. Es comparen les diferències entre dues generacions, atenent al contingut de les expressions i explorant els discursos que han emergit als grups de discussió.

Poder dels diners

Alguns refranys, ens parlen de la possibilitat de ser gràcies als diners. Idees que de manera similar a la que exposaven Marx (1991) i Simmel (2010) reconeixen els diners com a mitjà de poder, capaç de capgirar relacions socials, esborrar les qualitats humanes i atorgar reconeixement:

- *Qui té diners té raó*
- *Amb diners s'esborren totes les culpes*
- *Amb diners diràs de tu al rei*
- *L'or fa semblar el cristià moro*

Aquí reconeixem la funció del diner com a mitjà absolut capaç de fer-ho tot, des d'una posició de malfiança i crítica.

Més enllà d'aquest reconeixement, d'altres es refereixen a la primacia de les relacions socials per sobre dels diners. D'una banda apel·len a la necessitat d'algun element més perquè els diners siguin capaços:

- *Armes i diners si no es saben manejar no valen res*
- *Del que no entenguis, no compris ni venguis*

Altres esmenten el valor de les coses “importants” precisament quan no es poden adquirir amb diners:

- *No hi ha res més barat que el que es paga amb diners*
- *No es más rico el que más tiene sinó el que menos necesita.*

En reacció al que Simmel (2010) va expressar com la pèrdua de la dimensió qualitativa dels objectes, es veu un rebuig explícit a la quantificació del valor, sent precisament el preu un atribut negatiu.

Pel que fa els memes, hi ha que parlen de diners com quelcom absolut, la peça de la felicitat. Una exageració crítica respecte dels qui diuen que els diners no ho donen tot.

Il·lustració 2

Il·lustració 3

Il·lustració 1

En els següents, veiem també un riure als diners estudiats des de la lògica econòmica i científica.

Il·lustració 4

Il·lustració 5

En les diferents grups de discussió, van aparèixer les diferents idees de les expressions, amb totes les seves contradiccions.

“ E: El dinero lo puede comprar todo?

P1: Hasta a nosotras” (Grup-1)

A tots els grups de discussió es va apel·lar als diners no com a mitjà per la felicitat absoluta, sinó com a base per garantir-la.

“ P1: El dinero no da la felicidad, pero ayuda.

P2: Pero ayuda mucho, mucho, mucho, mucho.

(...)

P2: Ayuda porque sin él no haces nada.” (Grup-1)

“ Lo seguro es que no serás feliz si no tienes dinero”. (Grup-3)

També es critica aquells que veuen els diners com una finalitat.

“ P1: Y esta gente? Pero es que

P2: Que ansia de dinero

(...)

P2: Pero si al final te vas a morir. Ya ves tu.” (Grup-1)

En el cas dels grups de discussió sobre refranys, va sortir en ambdós casos els límits del poder dels diners en la salut i en la mort. El moment vital pot ser clau per pensar aquestes diferències.

“ Escúchame, lo mejor que puso dios es que el pobre y el rico se murieran. Si el rico no se muere y el pobre sí... Madre mía, no iban a pagar pa que te murieras tu”. (Grup-2)

“Todas las que están muertas y enterradas de cáncer? Con dinero. Qué tenían mucho están muertos”. (Grup-1)

La visió del poder dels diners és una visió crítica. Sense els diners no es pot viure i es perceben com injustes totes aquelles coses que poden fer els qui tenen diners. Es jutja a aquells qui neguen la capacitat dels diners d'aconseguir coses, i alhora als qui veuen els diners com un fi en ell mateix. És en la llibertat de viure que les classes populars troben el gust pels diners. En un context de necessitat i manca de diners, és difícil oblidar que els diners són un mitjà.

En la mateixa línia, es pot observar com l'amor, l'amistat, la família es pensat a través dels diners. Les relacions amb els altres no es pensen separades dels diners.

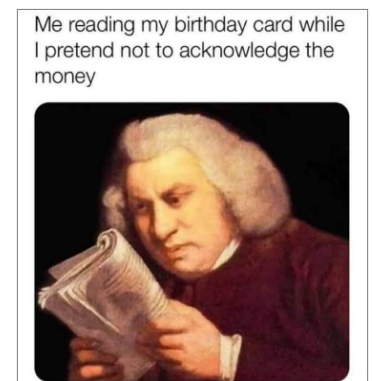
- *A la abuela y el bancal, lo que se le pueda sacar*
- *Ningú no fa res de franc*

Il·lustració 6

Il·lustració 7

Il·lustració 8

Les entrevistades detecten aquests interessos, tot explicant anècdotes:

“ P1: *Es que la vida siempre se vive por interés. Vivimos la vida por interés. No por unión, ni porque a esa persona le tengas cariño. No, por interés.*

(...)

P2: *Hay de todo. Porque yo te lo dije, viene... Vino la Mari, a buscarme a mi casa.(...). Y luego cogió y me volvió a dejar en la puerta de mi casa. Eso es una amiga...*

P3: *Eso es una amiga porque tiene coche. Pero si tú te vienes a mi casa tú te vas a tener que ir andando, porque yo no tengo coche.”*

(G-2)

Aquest interès, però, no és necessàriament vist negativament sinó que de vegades l'intercanvi de diners pot ser naturalitzat, una forma de mostrar estima.

“Es que si el nieto no le saca na al abuelo, el abuelo se queda allí muerto. No van. (...) Porque mi nieta (...) dice “Abuela, como tienes la cartera?”. (...) Que hay quien no le da a los nietos ni un euro pa que se compren un paquete de chuches. Y yo le voy a decir a mi nieta, que yo puedo dárselo, que no se lo voy a dar? Claro que se lo doy.”

(G-2)

La narració de la necessitat

En aquest apartat, es treballa d'una banda les maneres d'explicar situacions on hi ha una manca explícita de diners.

- ***D'on no hi ha no es pot rajar***
- ***Quan no hi ha pels camps, no hi ha pels sants.***
- ***De la casa on no hi ha pa, fins i tot les rates fugen***

Il·lustració 9

Il·lustració 10

Il·lustració 11

En ambdós casos es fa evident aquest tipus de situacions. Hi ha certa acceptació de les condicions, que obliguen a prioritzar entre diferents despeses.

En la narració de la necessitat, s'hi troba un seguit d'expressions que recalquen el sacrifici, injust.

- ***Home de molts oficis, pobre segur***

- *Si no tens fortuna de cap mena, hauràs d'ajupir sempre l'esquena.*

Il·lustració 12

Una necessitat i supervivència que en ser viscuda fa de la resta de coses supèrflues.

- *Qui te fam no tem enemies*
- *Cuando el dinero entra por la puerta, el amor sale por la ventana*
- *Poco dura la alegría en casa del pobre.*

En les entrevistes, sorgeixen d'experiències de necessitat, on la dignitat no és una estratègia de supervivència sinó que és contrària:

"P1: Pero lo malo era que no te apuntaban lo que tu traías, te apuntaban el doble.

(...)

P2: Pero había mucha gente que llevaba su libreta y lo apuntaba en su libreta

P1: Sí, pero tu sabías que te habían robao. (...) Y si tu tienes dos o tres desmaiaos, pues te aguantas que te roben una peseta, y que te roben dos y que te roben tres.

(G-2)

En el grup dels memes hi havia un reconeixement a aquesta supervivència, en clau d'humor. La dita precarietat de vegades es presenta com imposada, malgrat una manca d'experiència directa de necessitat.

"Perquè ara pot ser com a...com aquestes situacions com fan gràcia. Però fa gràcia com el fet de no tenir com ni un duro"

"O sigui, yo iba a decir que me pasa de que entres en esta lógica de decir cómo, (...) de gastar lo menos posible o como comprando todo lo que necesito pero como de la marca

blanca (...) I es como que se vuelve un poco como una obsesión, aunque realment no és necessari.”

(G-3)

Gastar i estalviar

Els refranys sobre estalvis mostren diverses idees. Uns recalquen la necessitat i la importància d'estalviar:

- *El que sap estalviar, s'assegura un bon demà*
- *La mejor loteria es el ahorro y la economia*

Altres critiquen l'estalvi, amb les persones que guarden per guardar:

- *Hay quien ahorra para ser el más rico del cementerio*
- *Está el que vive pobre para morir rico*

Els memes tracten sobretot la incapacitat d'estalvi. Ja sigui per emergències, el dia a dia, per motius conjunturals (com la pujada de preus de la gasolina l'any 2022) o per caprici. Els capricis són reconeguts com a tals en la majoria de casos, presentats com una lluita interna contra els desitjos de consum.

Il·lustració 13

Il·lustració 14

Il·lustració 15

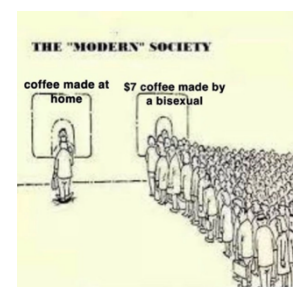

Il·lustració 16

Yo teniendo que ahorrar dinero y cocinar en lugar de comer fuera

Il·lustració 17

Il·lustració 18

Així doncs, en tots dos casos es podria veure un canvi: de la necessitat a la impossibilitat d'estalvi. En aquesta evolució, s'intueix la expansió de la societat de consum. Cal preguntar-se si són les formes de consum el que canvia la possibilitat d'estalviar, o el consum és una reacció a la impossibilitat d'estalvi.

En els grups de discussió es percep la impossibilitat d'estalvi vinculada als canvis en les condicions i formes de vida.

"Yo lo que sé es que los abuelos ganaban una porquería y ahorran muchísimo dinero. (...) Y ahora la gente joven de ahora no ahorran, no pueden pagarse ni el alquiler."
(G-2)

"Bueno, pero también te estabas de muchas cosas (...) Y ahora lo mismo la gente quiere salir, a hoteles a... Quieren irse a la playa, quieren irse de viaje."
(G-1)

“Pero si esto como de pff decir vale, voy a intentar ahorrarlo, no gastarlo, nosequé. Y como sin darte cuenta de repente que el dinero va bajando super rápido, porque es todo carísimo.”

(G-3)

Un altre element a considerar és la generació, vinculat al moment vital. L'estalvi està vinculat als imaginaris de futur i a projectes de vida.

“Yo me aprovecho ahora. Yo le decía el otro día a mi marido, digo: yo me compro lo que se me antoja. Porque ya me queda un pie aquí.” (G-2)

“Jo en general tampoc estic estalviant. (...) No sé, tampoc, no és com que encara pensi com amb cap propòsit que em faci falta potser per estalviar, potser.” (G-3)

Les expressions sobre gastar diners segueixen la línia de les de l'estalvi. Hi ha d'una banda crides al seny i crítiques al malbaratament, alhora que es critica aquell qui no els gasta:

- *Qui té dos i gasta tres, es queda sense res*
- *Al que el bolsillo saca y no entra, el fondo se le ve*
- *El dinero es como un brazo o una pierna. Si no se usa, se pierde.*

Il·lustració 19

Il·lustració 20

Il·lustració 21

Les classes populars en l'administració de la llar es situen entre dos extrems: l'àvar- que no gasta mai- i l'ambiciós- que gasta sense pensar. Remet a l'hedonisme realista

de Bourdieu (1979). En els memes aquesta tensió es contraposa amb una resignació front unes despeses que es voldrien fer.

Aquest viure amb seny, ple d'implícacions morals, està associat a un estil de vida concret i la reproducció de la classe social i estils de vida.

- *El pobre fet ric, no coneix el vell amic*
- *Qui en vestits gasta massa té cap de carbassa*

En les entrevistes, també veiem la tensió entre les figures de l'àvar i l'ambiciós.

“ Hay gente que tiene dinero y parece que es muy pobre, muy pobre. (...) Y tiene dinero. Que es lo que eres entonces?”

(G-2)

“P1: Yo también, yo también soy más arriesgada. Pero él, él me condiciona mucho (...)

P2: Si ya está bien, pa que quieres más.

P1: Vas de rica. Digo no pierdo nada, si no tengo un duro haha”

(G-1)

“Entonces luego está el término medio. Donde un sueldo... (...) yo este mes tengo esto, esto, esto y esto. Esto es lo que tengo que gastar, y esto que me queda es pa ahorrarlo.”

(G-2)

En la percepció de les despeses i consum correcte, hi ha tot un seguit d'elements a considerar. Primer, veiem el valor moral atorgat a l'estalvi, un al·legat a l'esforç i a la capacitat d'adaptar-se a les adversitats. Evitar certes despeses és una forma de mantenir el control sobre el destí.

“Pero es que yo tengo que saber, si yo cobro mil y pico de euros, tengo que saber lo que me puedo gastar en el mes. (...) Que si te pone un ladrillo el ayuntamiento te saca el dinero. To eso hay que tener pa pagar.”

(G-2)

Les estratègies d'estalvi canvien entre generacions. Les participants dels grups de refranys remarcaven la importància de l'administració.

El saber administrarse, que lo que te entra en tu casa si tienes cinco, pues administrarte con cinco.

(G-1)

En segon lloc, es destaca la capacitat per calcular preus i donar valor als mateixos. Hi ha coses per les quals val la pena pagar i coses per les que no. S'hi troba una percepció de preu just, en què la qualitat del producte i el preu associat s'hi troben relacionats. Les qualitats dels productes que es troben vinculats a ser necessaris, al pragmatisme i la comoditat.

- *Lo barato sale caro*
- *Nadie da duros a cuatro pesetas*

En les entrevistes es aquest càlcul, i com les despeses en alimentació són prioritàries pels diferents grups.

“Y yo, por ejemplo en la ropa, pues no me importa. Yo no soy de marcas.”

“P1: Yo en lo que no, en lo que no miro es en el calzaio. Yo en calzaio...”

P2: Yo también

(...)

P2: Yo con los pies no (...) Tienen que ser cómodos.”

“Bueno, prioritzo menjar bé, saps? No m'importa posar mitja euro més o un euro més. I sí que intento com... donar-li com la importància que li vull... que crec que necessito.”

(G-3)

Es critica la pujada de preus, i davant un preu que sembla excessiu però sobre el qual no “es pot fer res” es troba una omisió conscient del preu i resignació a pagar.

Il·lustració 22

Il·lustració 23

Il·lustració 24

En tercer lloc, a través de les opinions sobre gastar diners, es pot observar tot un seguit de valoracions respecte el que costa guanyar diners.

- *Lo que uno suda, a otro poco le dura.*

Il·lustració 25

En la consciència de no dependre dels altres econòmicament, hi ha una percepció negativa respecte deixar diners. No es tracta d'una manca de solidaritat, sinó l'exaltació moral de valdre's per un mateix.

- *Qui amb sou dels altres compta, sopa tard i malament*
- *Fiat més de la terra que del senyor*
- *Qui deixa diners cria corbs*
- *No dona pena el donar sinó el deixar*

Il·lustració 26

Il·lustració 27

Il·lustració 28

En els grups de gent gran, va sorgir el següent:

“ Pero yo no le enseño a nadie, eh? Lo que yo quiero saber es ande yo puedo llegar. Que mis hijas no me den nada, ande yo puedo llegar.” (G-2)

“ A mi me falta un interruptor. Cuando veas que ya no te vales por ti mismo, antes que esperar que te lo hagan, un interruptor y chimpan.” (G-1)

En els memes, hi ha tot un seguit de referències, un tarannà respecte el treball que s'allunya del valor al sacrifici. No es troba una realització a través del treball, sinó que és vist com un mitjà per aconseguir diners, pesat i no desitjable. Una resinificació del valor del treball a través de l'humor, que exalta formes “tramposes” d'aconseguir diners com a crítica a les limitacions dels camins oficials.

Il·lustració 29

Il·lustració 30

Il·lustració 31

Format i dinàmiques comunicatives

En aquest segon bloc, l'anàlisi es centra en els elements relacionats amb el format i les dinàmiques comunicatives de les formes d'expressió estudiades. D'una banda, s'analitza la forma mateixa dels memes i els refranys. D'altra banda, s'indaga en les dinàmiques comunicatives i els usos dels memes i els refranys.

Conèixer a través de la caricatura i la metàfora

En les formes d'expressió popular treballades, apareixen diverses figures, tipologies caricaturesques que signifiquen l'expressió. En el cas dels refranys, trobem un seguit de personatges populars com “el ric” o “el pobre”. De manera similar, trobem en els memes la utilització de personatges i altres elements visuals. Icones i elements que són propis de la cultura de masses: actors, personatges d'una sèrie o pel·lícula, dibuixos animats, entre d'altres. Alguns exemples serien el cas de la Dori (*Il·lustració-14*) associada a la manca de memòria, o Denver en la Casa del Papel (*Il·lustració-2*), burlesc i directe.

L'ús de les figures remet al llenguatge metafòric i la dimensió connotativa del missatge. Per entendre les dites metàfores presents o l'expressió, cal estar familiaritzat amb certes referències culturals i amb les expressions mateixes. Hi ha un ús metafòric del llenguatge que, com Lakoff i Johnson (1980) explicaven, caricaturitzen certs aspectes d'una realitat.

Les situacions representades

Pel que fa les situacions que es representen, s'hi troba contrastos entre el refrany i el meme. En el primer trobem sentències generals, que remetent a un present atemporal i un subjecte generalitzat. En el segon hi ha referències explícites a la conjuntura, com seria la pujada de preus de la gasolina. També s'utilitza la primera persona i elements com el *Cuando* (*Il·lustració-27*), que expliciten certa situació. La generalitat del meme es troba en l'estructura: una mateixa plantilla pot ser emparada per transmetre missatges diferents.

Tot i que en ambdós casos l'ús és contextual, els refranys aconseguixen generalitat mitjançant la forma i el reconeixement mitjançant l'ús d'experiències concretes que el ratifiquen; mentre que en els memes trobem la identificació individual explícita, que es fa general en ser compartida i reconeguda a través de *likes*, *compartits* i la popularització de la plantilla.

Usos de les expressions

Els significats de les expressions emergeix en el procés de consumir-los i compartir-los. Les formes treballades comparteixen diverses similituds i lògiques diferenciades en els seus usos i funcions dins la cultura popular.

En els dos casos, el seu coneixement està estretament vinculat a la seva utilització. Els refranys requereixen una memòria activa que possibiliti la identificació de les situacions adequades per aplicar-los.

“Pero ya los refranes se pierden. Porque yo sabía mucho de mi madre, y ya no me acuerdo de ninguno.” (G-2)

*“Yo no los uso, no suelo usar.
No, yo tampoco. Por eso no se me ocurre ninguno” (G-1)*

Els memes per la seva banda, requereixen de sensibilitat extra per a percebre les modes i ser capaços d'adaptar les plantilles a les situacions que es volen expressar.

“I en Twitter, perdó, como de un meme como de coger la plantilla y como que diferentes situaciones, como que se explican todo el rato como con el meme.” (G-3)

.

“P1: No sé cómo que es, crec que es queden molt com a la frase, com sense entendre, pot ser com el context del que signifiqui.

P2: El lore” (G-3)

Pel que fa l'aprenentatge i l'ús, els refranys són transmesos de generació en generació, sovint per figures com els pares o els veïns.

“Yo también me sabía muchos. (...) Sin escribirlas, sin na. Pero claro, éramo joven, nos sentábamos allí, decíamos muchas tonterías. Había mucho tiempo pa sentarse (...) Venían del campo, nos sentábamos a la puerta, al fresquito.”

(G-2)

“Antiguamente en el pueblo se usaba mucho. Yo mis padres sí usaban. Los del pueblo sí, pero yo aquí no... no los uso nunca.” (G-1)

L'ús està estretament associat a contextos rurals, vinculats a la tradició oral tal com comenta Galcerà (1984). El fi de certs contextos socials ha tingut un impacte en la freqüència i usos del refrany (Funk, 1997).

Els memes també apareixen en la comunicació quotidiana, però es difonen principalment a través d'internet i les xarxes socials. L'aprenentatge es fa de manera autònoma, amb la presència a les xarxes, i també a través del grup d'iguals.

“Tens una xarxa social cap a aquesta edat. Jo vaig ser quan em vaig descarregar a Twitter, a sisè de primària, que ja va ser un ir y no voler. Jo vaig ser les primeres del meu grup d'amigues en accedir als mems”. (G-3)

Durant la entrevista, l'ús de les expressions pot remetre a la manera en com s'utilitzen de manera orgànica dins la conversa. Després d'una explicació d'alguna anècdota es tornaven a dir les expressions, tot classificant i tipificant les experiències.

“Pues lo que ha dicho: el dinero del pobre va dos veces a la tienda.” (G-1)

“Realment soc un poco com el meme de la Rana, que té mucho dinero y al día siguiente solo tiene moneda” (G-3)

La legitimitat de les expressions remet a criteris diferents. En el cas dels refranys trobem una apel·lació a la veritat, tal i com la lectura de Pascual-López (2016) mostra.

“Los refranes son todos verdaderos. Se saca un refrán de una verdad. Son verdaderos.”

“Eso siempre ha sido así. Desde los cuatro añitos yo siempre lo he escuchado. Y es verdad que era así.”

(G-2)

“Yo siempre, yo siempre he dicho que los que inventaban los refranes... Pues es que eran muy sabios.”

(G-1)

“Pel que fa el meme, en l’aprovació i legitimitat de nou es trobava la identificació individual:

Jo el primer soc jo literal “

(G-3)

No només la veracitat es la que fa del meme un bon meme, sinó que l’humor era la primera a destacar. Les característiques que es destacaven eren vinculades a l’originalitat, la capacitat de sorprendre. Aquests elements ens mostren el que (Riu-Ulldemolins i Pecourt, 2021) explica, la necessitat d’elements de diferenciació i captació d’atenció d’un usuari saturat. La lògica de la moda es troba molt present.

“Aquest com m’ha fet gràcia, com genuïnament. També perquè és com ara un format que com... Com que està bastant de moda com en general.

Jo crec que el que m’ha fet més gràcia. el que sembla com més espontani”

(G-3)

Conclusions

La visió popular dels diners, continguda en els refranys i els memes, així com en l'observada en els grups de discussió, és complexa, contradictòria i diversa. Una visió que evoluciona i es manté amb el pas del temps.

Les classes populars es mostren escèptiques respecte al poder dels diners. S'hi troba una percepció d'injustícia respecte als privilegis dels adinerats, alhora, però, es construeix un discurs crític enfront aquelles persones que neguen la importància dels diners. En un context de necessitat i privació, és difícil oblidar que els diners són un mitjà. I és en la llibertat de viure (un viure concret) que les classes populars troben el reconeixement pels diners.

La cultura de la necessitat és omnipresent en l'imaginari popular sobre els diners. La dita es manifesta en la manera que les classes populars narren les seves condicions, tot vestint de dignitat la vivència de privació. En la definició de la supervivència, apareix una constatació del sentit de la prioritat i del sacrifici necessari—en la gent gran i refranys com orgull, en els joves i els memes com a resignació, lluita contra el desig i no realització mitjançant el treball.

Al voltant dels significats donats a gastar i estalviar, es destaca unes idees de preus justos, associats a la qualitat dels productes definits en termes pragmàtics, i unes despeses correctes. Es troba una evolució de l'imaginari i els estils de vida, en què l'estalvi passa de ser una necessitat a una impossibilitat: d'una banda, la vida es presenta com més cara i d'altra l'estil de vida apareix associats a la societat de consum.

Pel que respecta les diferències i similituds de forma i ús entre els refranys i els memes, trobem que tot i que ambdós siguin emparats per classificar les experiències, la manera de presentar les situacions difereix. Es passa d'un present atemporal i un subjecte impersonal i general en els refranys, a l'ús del jo i la presentació de situacions concretes en el meme. La veritat passa de construir-se en termes universals per constituir-se en termes d'identificació individual. El reconeixement per part dels parlants de les dites expressions també passa de

l'apel·lació a la saviesa popular al "jo literal" i l'humor. Un humor que es construeix mitjançant el trencament dels marcs i la burla a l'oficialitat, però que també respon a la lògica de la sorpresa i absurditat (cada vegada més difícil per la quantitat d'inputs digitals), i a la lògica de la moda.

Així doncs, les formes d'expressió popular es troben travessades pels contextos socials i les dinàmiques i ritmes socials d'una època. Tot i les diferents lògiques entre els refranys i els memes, ambdós ens mostren una relació concreta de les classes populars i el seu món. En concret, han permès observar els canvis en l'imaginari popular dels diners i les condicions socials que s'hi troben al darrere. Els refranys i els memes mostren un món desencantat, que en forma d'humor- burlesc i agre- es contraposen, resisteixen i reproduïxen alhora els marcs dominants.

Bibliografia

- Almela Pérez, R. (1996). ¿Son los refranes un reflejo de la sabiduría popular? *Paremia*, 5, 143-145.
- Anscombe, J.-C. (1997). Reflexiones críticas sobre la naturaleza y el funcionamiento de las paremias. *Paremia (Madrid)*, 6
- Amades, J. (2002). *Justícia popular / Joan Amades ; introducció de Josep Cruanyes i Tor*. El Mèdol.
- Bajtín, M. (1971) *La cultura popular en la Edad Media y el Renacimiento: El contexto de Francois Rabelais*, Barcelona: Barral, 7-22.
- Berger, P. L., Luckmann, Thomas., & Zuleta, S. (1968). *La Construcción social de la realidad / Peter L. Berger, Thomas Luckmann ; [traducción: Silvia Zuleta]*. Amorrortu.
- Bernal, E.; Sinner, C. (2009). Al seu rotllo: aproximació al llenguatge juvenil català. *Zeitschrift für Katalanistik*, 22, 7-36.
- Biosca, M., i Cornadó, M.-P. (Eds.). (2003). *El refranyer de Joan Viladot*. Pagès editors.
- Bourdieu, P. (1979). La elección de lo necesario. *La distinción* (pp. 379-403). Madrid: Taurus.
- Bourdieu, P. (1999). *Meditaciones Pascalianas*. Barcelona, Anagrama.
- Bruns, A. (2008). *Blogs, Wikipedia, Second Life, and beyond: From production to produsage*. New York, NY: Peter Lang.
- Cardon, D., i Jacomy, M. (2019). *La société de défiance*. Paris: Éditions du Seuil.
- Dawkins, R. (1976). *The Selfish Gene*. Oxford: Oxford University Press.
- Ferrer Franquesa, A., i Gómez Fontanills, D. (2013). *Imagen y comunicación visual*. Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya.
- Freud, S., i López-Ballesteros y de Torres, L. (1952). El chiste y su relación con lo inconsciente. *Obras completas*. Santiago Rueda.
- Funk, G. (1997). Condiciones para el uso de paremias contradictorias. Estudio empírico. *Paremia* (6) 245-251.
- Fuster, A. G. (2013). La percepció avui en dia d'un fenomen lingüístic atemporal: el refrany. *Paremia*, (22), 129-134.
- Hjelmslev, L. (1980). *Prolegómenos a una teoría del lenguaje*. Madrid: Gredos.

Hoggart, R. (2013). "Ellos" y "nosotros". *La cultura obrera en la sociedad de masas* (pp. 95-120). Avellaneda, Argentina: Siglo XXI.

i Galcerà, À. M. (1984). Una recerca historiogràfica arran del refrany "rei tingam i no el conegam". *Butlletí del Centre d'Estudis de la Terra Alta*, 7-15.

Lakoff, G., i Johnson, M. (1980). *Metaphors we live by*. University of Chicago, Chicago, IL.

Marx, K., i Vilar, G. (1991). *Manuscrits econòmic-filosòfics / Karl Marx ; traducció i edició a cura de Gerard Vilar*. Edicions 62.

Milner, R. M. (2016). *The World Made Meme: Public Conversations and Participatory Media*. Cambridge, MA: The MIT Press.

Rius-Ulldemolins, Quim i Pecourt, Juan (2021) Digitalización de la sociedad, creatividad y nuevas prácticas culturales. *Sociología de la cultura en la era digital*. PUV: Universitat de València.

Pascual-López, X. (2016). L'amic, prova'l primer ans que l'hages menester: Fonts clàssiques d'un refrany català inclòs en la Paremiologia catalana comparada de Sebastià Farnés. *Studia Romanica Posnaniensia*, 43(2), 85-.

Saussure, F. (1991). *Curso de lingüística general* (ed. original 1916). Madrid: Akal.

Simmel, G. (2010). El dinero en la cultura moderna. En Cultura líquida y dinero. *Fragments simmelianos de la modernidad* (pp. 1-15). Barcelona: Cuajimalpa y Anthropos.

ANNEX 1

Taula comparativa de les idees expressades a refranys i memes referenciada amb els colors de l'annex

PODER DELS DINERS (Refrany)
• Qui l'ha feta, que la pagui • Qui serveix paga mereix • Costums i diners fan els homes cavallers • El cabal més maleït és el del pobre tornat ric • Armes i diners si no es saben manejar no valen res • Del que no entenguis, no en compris ni en venguis • Fiat més de la terra que del senyor • Amb temps i diners no hi ha res impossible • Qui té diners té raó • Entre honra i diners, el segon és el primer • L'amor fa molt, l'argent ho fa tot • L'or fa semblar cristià el moro • On parla l'or tothom calla • Els diners no són parents de ningú • Pagès que tingui diners podrà fer-se caballer • Qui té diners troba parents • El diner no té opinió • El diner obre totes les portes • El diner no té casa, però tothom sap on viu • Amb diners diràs de tú al rei • Quan parla el diner ningú més diu res • Per guanyar, val més diners que raó • No hi ha res més barat que el que es paga amb diners • Amb diners s'esborren totes les culpes • Diners, de tot fan veritat i del jutge bon advocat • A la dona lletja, l'or la fa bonica • A qui té diner, ningú li pregunta com l'ha fet • Ase amb or ho aconsegueix tot • Com més diners, més afers • Diner crida diner • El diner fa bona olor, vingui d'on vingui • El pobre que s'ha fet ric, no coneix el vell amic • Els diners sempre tenen la raó • On vas, diner? On n'hi ha • Sense el vestit, tant és el pobre com el ric. • El dinero no da la felicidad

- No es más rico el que más tiene, sino el que menos necesita
- El dinero llama al dinero
- Poderoso Caballero es don dinero
- El dinero no da la felicidad, pero ayuda
- Entre salud y dinero, salud primero.

PODER DELS DINERS (Meme)

Que quede claro!!!

El dinero a mi no me hace feliz, me hace falta!!!

"EL DINERO NO DA LA FELICIDAD"

Yo cuando cobro:

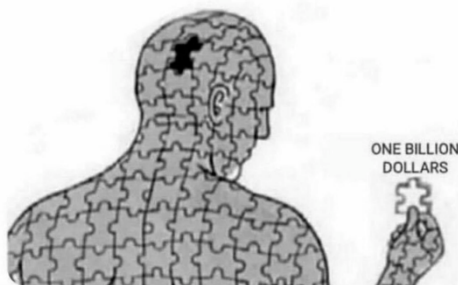
EL DINERO NO LO ES TODO EN LA VIDA

memegenerator.es

The struggle is real

Sometimes all a person needs is that one missing piece

1:42 PM · Feb 19, 2023 · 6.8M Views

228

44K

204K

1.3K

NO SE PUEDE IMPRIMIR MAS DINERO Y REPARTIRLO

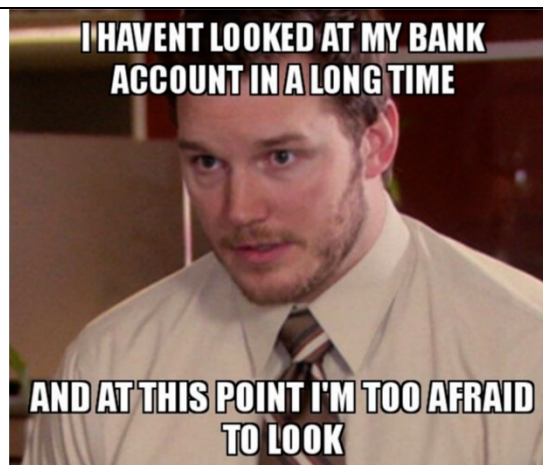
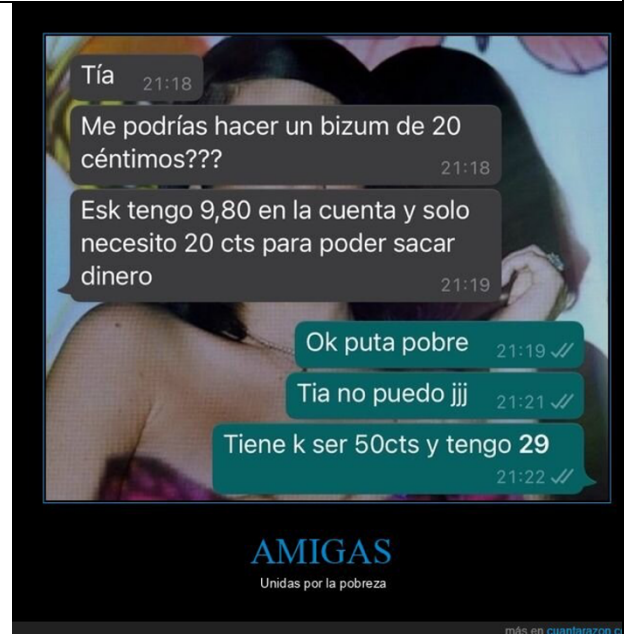

CONDICIONS DE NECESSITAT (Refrany)

- Val més tenir que penedir
- D'on no hi ha, no en pot rajar
- Qui te fam no tem enemics
- A casa dels pobres l'alegria no hi dura

- De la casa on no hi ha pa, fins les rates en fugen
- Del que llancen molts rics, pobres s'anirien tips
- Es dona valor al diner, sobretot quan no se'n té
- Home de molts oficis, pobre segur
- La necessitat no té llei
- Ningú pot donar el que no té
- Pocs diners, poca música
- Quan no hi ha pels camps, no hi ha pels sants
- Si no tens fortuna de cap mena, hauràs d'ajupir sempre l'esquena
- Val més ser un bon pobre que mal ric
- El ruin y el pobre las paga doble
- Cuando el dinero entra por la Puerta, el amor sale por la ventana
- Poco dura la alegría en casa del pobre

CONDICIONS DE NECESSITAT (Meme)

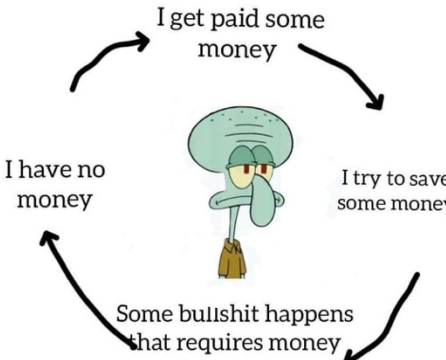
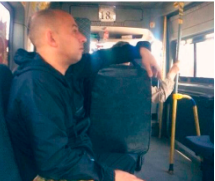

Me organizing my finances 	current financial situation: 	Just Do It Current financial status
--	---	---

ESTALVI (Refrany)

- La fam de diner torna pobre l'usurer
- Tota fortuna comença per un ral El que sap estalviar s'assegura un bon demà
- No es té sinó el que s'estalvia
- Vols tindre sempre fortuna? Guanya'n cent i gasta'n una
- A qui llença el sobrant, el necessari li mancarà
- El que poc costa de guanyar, poc costa de gastar
- La avarícia rompió el saco
- El que tuvo y retuvo guardó pa la vejez
- Hay que guardar el dinero para el dolor de tripa
- Està el que vive pobre para morir rico
- Hay quien ahorra para ser el más rico del cementerio
- La mejor lotería es el ahorro y la economía

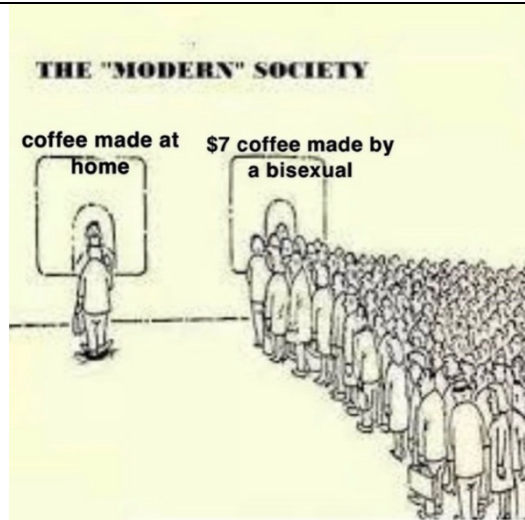
ESTALVI (Meme)

Payday vs two day later when you're broke again 24 mil 47 Compartir	
porque estás tan mal económicamente? EL MILLONARIO ACTUAL	REALMENTE NECESITO AHORRAR DINERO Facebook.com/genioviajero Idea para una película: Fast & Furious pero con los precios actuales de la gasolina

	 117 mil 746 Compartir
	
Yo teniendo que ahorrar dinero y cocinar en lugar de comer fuera 	Me: How do I save money? Friend: Stop spending money on things you don't need Me:
GASTAR DINERS (Refrany)	
• Val més tenir un conill que seguir una llebre • Qui no paga de comptat, ben mirat paga doblat • En bossa foradada, el diner fa poca estada • Qui en vestits gasta massa té el cap de carbassa • Tant guanyat, tant gastat • Qui té dos i gasta tres, queda sense res • El barat és car • No gastes el dinero antes de tenerlo • El dinero es como un brazo, o una pierna. Si no se usa se pierde. • Más vale pájaro en mano, que ciento volando • El ruin y el pobre las paga doble • Lo barato sale caro	

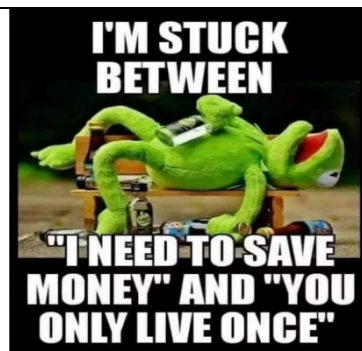
- Nadie da duros a cuatro pessesetes
- El dinero del pobre va dos veces a la tienda
- Lo que uno suda a otro poco le dura
- Qui té dos i gasta tres, queda sense res
- Al que el bolsillo saca y no entra, el fondo se le ve

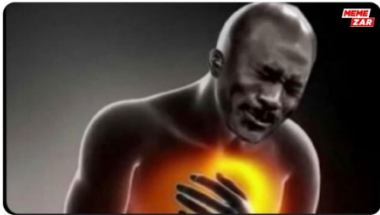
GASTAR DINERS (Meme)

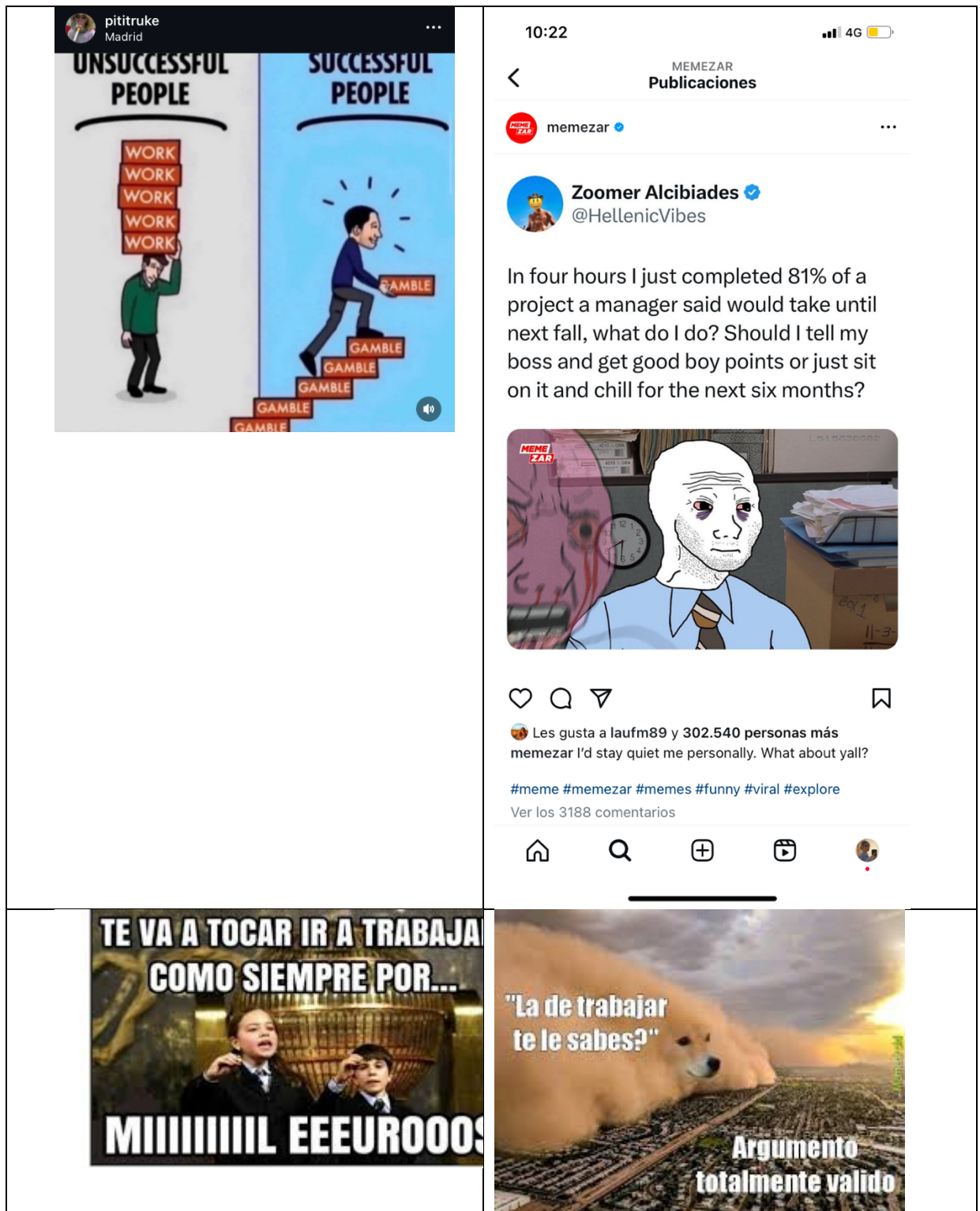
"What's your favourite childhood memory?"

Me: Not paying bills

"Thank you for your payment" Me: 	When I click submit payment Jenni @hashjenni Then check my account like dæmn they really took it
when your parents ask where all your money went :' 	Me trynna find the person that's been spending all my money
When I found out who was spending all my money 	If I didn't spend money on food

"Voy a gastar mi dinero, total no sabemos si mañana estaremos vivos" Yo vivísimo y sin dinero al día siguiente: 	Me Spending My Parents Money Me Spending My Own Money
 Snail in my ear- telling me to buy a little treat (me listening to the snail)	 on my way to get a silly little treat
GUANYAR DINERS (Refrany) • Els diners guanyats en el joc inflen, però no engreixen • Fiat més de la terra que del senyor • A la casa on es treballa, mai no hi falta gra ni palla • Qui vulgui peixet, que es mulli el culet • Qui matina, fa farina • Qui de jove no treballa, de gran dorm a la palla	
GUANYAR DINERS (Meme) O me quiere pagar mas?	"So, why do you want to work for our company?" Me:

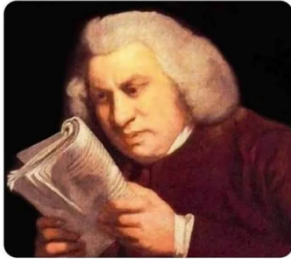
DINERS I RELACIONS SOCIALS (Refrany)

- Mel és el diner i porta mil mosques al darrer
- Qui amb sou dels altres compta sopa tard i malament
- Qui escudella d'altre espera, no la pot menjar sencera (dependre d'un mateix, podria anar a estalvi)
- Qui deixa diners cria corbs
- El diner deixat sap quan surt de la mà, però no quan tornarà
- No dona pena el donar, sinó el deixar
- El donat és donat, però el deixat deu ser tornat
- En vendre i comprar no hi ha amistat
- Rebre obliga a tornar
- Més valen amics en plaça que diners en caixa
- Entre amics, un notari i dos testics

- Quan vegis la barba del teu veí pelar, posa la teva a remullar
- El pobre que s'ha fet ric, no coneix el vell amic
- Ningú fas res de franc
- A la abuela y al bancal, lo que se le pueda sacar
- El que regala bien vende, el que lo coge lo entiende
- Cuando el dinero entra por la Puerta, el amor sale por la ventana

DINERS I RELACIONS SOCIALS (Meme)

Me reading my birthday card while I pretend not to acknowledge the money

Bolsii
@Bolsii

yo: pago toda la cuenta para no marear al camarero de turno
yo durante las proximas 3 semanas: hacedme bizum

DIJSTE QUE ME PAGARÍAS

PERO NO TE DIJE CUÁNDO

no vuelvo a decir

Ya os hago un bizum si eso. 	
*Mi amigo me pide que le preste dinero. Yo: no tengo. Su estado 2 minutos después: No hay amigos, sólo conocidos.	
PROPIETAT (Refrany) • El comú és de tothom i no és de ningú • El del comú és per mi i és per tu • Béns del comú no són de ningú • Qui la troba és seu • La fruita del camí és de qui l'aplega	

Explicació dels colors de la taula anterior

REFRANY	MEME
Poder dels diners -Ser el que no ets a través dels diners—capacitat de capgirar relacions socials + diners aconseguixen tot. Facultats humanes: capgirament identitats // capgirament relacions socials//valor dels valors. Preu com quelcom escèptic però funciona//Capacitat acumulativa dels diners - Predomini de les relacions socials. Preu com quelcom negatiu - Alhora no és suficient amb els diners—saber fer-los funcionar - Diners com a forma de reconeixement pel treball fet/mal fet: pagar -Malfiança en els diners	- Els diners donen la felicitat - allò que et falta per ser feliç Riure del correcte “no necessito diners per ser feliç - Riure de l'arbitrarietat i l'aproximació científica/econòmica als diners
Condicions de necessitat	

- Importància de tenir el control sobre les situacions - Expressar que no es té - Què és hom capaç de fer per aconseguir diners - Priorització - Injustícia per la condició	- Expressar que no es té - Injustícia respecte la condició. Arbitrarietat i sensació de ser inferior - Opinions respecte saber administrar-se - Priorització
Estalvi	
- Àvar - Fer fortuna - Control de la vida pròpia	- Incapacitat d'estalviar - Capricis, debilitats, consum—què fa que no estalviis? - Estratègies d'estalvi
Gastar Diners	
- Ambició - En que gastar - Valor i preu - Quant gastar - Usar els diners- àvar - Control de la vida pròpia - Consciència del preu de les coses: treball	- Consciència del preu de les coses - el caprici - Desresponsabilització del gastar - Ambició-àvar
Guanyar diners	
- No apostes - Aconseguir les coses mitjà el treball—el control de la vida pròpia -	- No voler treballar - Treballar només per aconseguir diners - Joc—ironia - Aconseguir les coses mitjançant el treball
Diners i relacions socials	
- Gent interessada - No dependre dels altres - No deixar diners - Amistat - Família - Amor - Solidaritat- compartir situació - Regals i compromisos	- Deixar diners - Amistat - Regal

Taules comparatives en els grups de discussió:

1. Taula comparativa sobre els usos de les expressions en els grups de discussió:

REFRANY	MEME
- Sí saben. Saber=reconeixement - Coneixement vinculat amb l'ús i a la memòria. Saber-se-los= dir-los	- Sí saben. Saber =reconeixement - Coneixement vinculat a l'ús. Ser conscient de quins estan de moda

- Aprenentatge i us: tradició oral. Vida rural i de poble i formes de transmissió. Figures de transmissió: pares, veïns... - Situacions en la quotidianitat- dia a dia, ús a posteriori. Perspctives concretes - Ús entrevista: aplicació a experiències compartides pels altres. Ús després d'una explicació - Reconeixement de l'expressió: repetir la frase- aprenentatge de les paraules—vinclat amb la seva sonoritat - Aprovació: humor- sarcasme, cruesa // Apel·lació a la veritat, saviesa popular// tradició: sempre s'ha dit	- Aprenentatge: autoaprenentatge. Presència a les xarxes. Amics. Hores a les xarxes, - - Dos tipus de consum: Consum individual, construcció de la identitat, reconeixement individual "yo literal" —aplicació a les converses i reacció - Ús entrevista: aplicació a experiències compartides pels altres. Aplicació d'un meme després de l'explicació d'alguna situació - Reconeixement - Aprovació
---	---

2. Taula comparativa de les opinions sobre diners en els grups de discussió:

REFRANY	MEME
Poder dels diners	
Valora els diners. Identificats com a capaços de fer de tot. Ajuden tot i no donar la felicitat. Els diners importen—materialisme escèptic.	Diners capaços d'aconseguir coses. Seguretat per tal de poder fer coses
Els rics—desavantatge, canvis en com et perceben. Valor d'un mateix ve donat pels diners	
La salut- debats en torn la salut. Materialitat. Límits biològics, el que realment importa	No mencions a la salut

Interessos: només ser valorat en funció dels diners	- Generació? Amor i vincles → generació o classe?
Condicions de Necessitat	
Explicació de condicions de necessitat. Haver de pagar coses com a motiu d'orgull/ equivalència. Dignitat i valor moral atorgat a sobreviure en dites condicions --pèrdua de dignitat i fer coses per diners. Què expressen del pobre Relat de l'amenaça de la pèrdua. Sensació que tot el que tenim es pot perdre	No condicions de necessitat viscudes. Condicions imposades- estalvi, gastar diners en ofertes... Manteniment de l'impuls de no gastar Precarietat imposada.
Estalvi	
Comentaris morals. Necessitat d'estalvi – Moralitat, meritocràcia. Posada en valor del sacrifici. Consciència del que costa treballar *Moment vital= imaginari de futur. Estalvi vinculat als projectes de vida. Entre l'àvar i l'ambició—hedonisme realista – consciència de què pots gastar i que no · Càlcul just entre estalviar molt (àvar) i estalviar poc (irresponsable, pèrdua de control sobre la vida). Rebuig al canvi, rebuig a la negació de la condició de classe	Incapacitat d'estalvi- voluntat, falta de motius per fer-ho Treball: consciència de que no es suficient. De la meritocràcia a l'escepticisme en el treball
Gastar diners	

Gastar diners- disfrutar sense passar-se. Hedonisme realista Preu just: Hi ha coses per les quals val la pena pagar i d'altres no. Gastar-se els diners en menjar. Caprici: consciència de quelcom no necessari. Clara distinció entre allò que es necessita i el que no	Mencions a l'alimentació Gastar-se diners en menjar. La omisió conscient del preu Les ofertes Caprici
Guanyar diners	
Els diners guanyats en el joc inflen, però no engreixen	
Diners i relacions socials	
Família nucli de l'estalvi Interessos i escepticisme. Consciència de relacions interessades: Amics, família, Dificultats entre relacions quan no hi ha diners. Solidaritat—buscar exemples - Compartir l'Administració - Rols de gènere i administració de la llar. Administració com a mostra d'amor Jutjar les decisions dels altres- es considera la gestió dels diners com quelcom opinable	Deixar diners—escepticisme. Depèn de les quantitats- idea de grup. No retornar-ho tot. Divisibilitat i bizum

ANNEX 2

Codis emparats per codificar les entrevistes:

- **DINERS I HABITUS POPULAR**

→ PODER DELS DINERS: Percepció i debat sobre la capacitat dels diners d'aconseguir coses (què es pot aconseguir i què no es pot aconseguir amb diners/ què es pot fer o arribar a fer per aconseguir diners).

→ CONDICIONS DE NECESSITAT: Situacions en què s'expressa o es descriu un moment de dificultat econòmica, esforços i estratègies per superar-la. Descripció de la situació i implicacions morals derivades.

→ ESTALVI: Mencions sobre l'estalvi relacionats amb la possibilitat, la impossibilitat, la necessitat i les motivacions a l'estalvi. Discursos al voltant de l'acció i implicacions morals: dignitat, control sobre un mateix i la pròpia vida, meritocràcia, ambició, avarícia...

→ GASTAR DINERS: Mencions sobre gastar diners: productes en que es gasten diners, motius pels quals gastar diners, implicacions. Valor atribuït als productes, vinculat amb una idea de preu just. Discursos al voltant de l'acció i implicacions morals.

→ DINERS I RELACIONS SOCIALS: Situacions i manera en que els vincles amb els altres estan mediat per diners. En concret la relació entre els diners i l'amor, els diners i la família, les relacions interessades i els compromisos i l'acció de deixar diners.

- **ÚS DE REFRANYS I MEMS**

→ UTILITZACIÓ VQ: Explicació sobre l'ús de les expressions en el dia a dia: processos d'aprenentatge, situacions a les que apliquen, dinàmiques comunicatives.

→ ÚS ENTREVISTA: Ús d'alguna de les expressions en l'entrevista- com ho han dit, en quins contextos?

→ RECONeixEMENT DE L'EXPRESSIÓ: Coneixement (o no) de les expressions dites en l'entrevista i maneres de demostrar que eren conegudes.

→ EXPLICACIÓ: Explicació que és fa respecte una expressió lingüística.

→ APROVACIÓ DE L'EXPRESSIÓ: Maneres de validar una expressió- apel·lació a la veritat, afirmacions, humor... Motius pels quals es justifica dita aprovació (p.ex. en el cas dels mems moda, originalitat, espontaneïtat...)

→ TIPUS: Presència en els refranys i mems, així com en les explicacions respectives als mateixos, de figures que serveixen com a element cognitiu dintre l'expressió mateixa (ex. Refranys- el ric, el pobre, la puta...//ex. Memes- formats: bojack...)

ANNEX 3

Procés de recerca i comparació dels memes i refranys

- Resultats de Google (Continguts obtinguts de Pinterest, Reddit i articles) → paraules de cerca: meme dinero, memes sobre dinero, meme ahorrar, meme gastar dinero, meme prices, memes sobre la pobreza, not having money meme, money meme, working meme, meme sobre ir a trabajar, i altres combinacions)
- Resultats de Twitter (A partir de paraules al cercador)
- Resultats de Instagram (A partir de la revisió dels posts de diferents comptes de memes: memezar, pititruke, detritívors, yaka.ana)
- Mems demanats a els meus contactes a partir d'Instagram i Twitter

Els criteris de comparació són els següents:

- Contingut:
 - Quines són les temàtiques?
 - Quins elements situacionals i referències hi apareixen? (Personatges, eines, aplicacions, contextos)
 - Llenguatge connotatiu/Denotatiu
 - Humor
- Forma:
 - retòrica, sonoritat, patrons d'estil...
 - En el cas dels memes: font de la lletra, imatge o no imatge, vincle entre la imatge i el text...

En el cas dels memes també es mirarà el context:

- Distinció entre xarxes
- Comentaris (Número i manera de fer-se)
- Likes

ANNEX 4

GUIA D'ENTREVISTES PER REFRANYS I MEMES

1. Guió entrevistes memes

Introducció

Bona tarda. Estic fent el meu treball de recerca sobre la visió dels joves sobre els diners a través dels memes. Aquesta conversa serà gravada per tal de poder analitzar-la bé, però en cap cas servirà per res més que per fer el treball. Les dades seran anònimes. Llavors, si us sembla bé comencem...

Aniré introduint temes i m'aneu contestant. Intentem respectar més o menys l'ordre però també podeu parlar entre vosaltres i contestar-vos.

Conèixer-nos

Primer de tot m'agradaria saber el vostre nom, l'edat

Mems. Usos i contextos

Primer faré unes preguntes més generals sobre els memes, el vostre ús i la vostra opinió respecte els mateixos.

- Utilitzeu memes/consumiu memes en el vostra dia a dia?
 - o Més o menys quanta estona del dia
 - o Ens quins contextos
 - o I, els utilitzeu per comunicar-vos—quan els envieu que dieu?
- Des de quant feu servir memes? Qui us va ensenyar? Creieu que han canviat els memes que utilitzàveu abans i els que utilitzeu ara? O la forma de fer-ho? En què

Mems i diners.

Coneixeu algun mem que faci referència als diners?

A continuació us ensenyaré diferents memes...

Estalvi (diapositives 2, 3 i 4)

- Heu entès els memes? Us han fet gràcia?- PQ? Els coneixíeu? Creieu que estan desfasats?
- Poseu un exemple de quan els usàrieu
- Vosaltres estalvieu? Creieu que és important? Perquè
- Quines estratègies teniu per estalviar?

Preus (Diapositiva 5)

- Heu entès els memes? Us han fet gràcia?- PQ? Els coneixíeu? Creieu que estan desfasats?
- Poseu un exemple de quan els usàrieu

- Mireu molt el preu de les coses? Per quines coses creieu que val la pena pagar més?

Gastar diners-malbaratar (Diapositives 6 i 7)

- Heu entès els mems? Us han fet gràcia?- PQ? Els coneixíeu? Creieu que estan desfasats?
- Poseu un exemple de quan els usàrieu
- Us doneu capricis?

Prestar diners (Diapositives 8 i 9)

- Heu entès els mems? Us han fet gràcia?- PQ? Els coneixíeu? Creieu que estan desfasats?
- Poseu un exemple de quan els usàrieu
- Vosaltres heu deixat algun cop diners? A qui? Que n'heu après d'aquestes experiències
- Creieu que val la pena arriscar-se per guanyar diners? Us fa por perdre diners?
- Acostumeu a pagar les coses? Preferiu que us facin bizum o fer bizum?

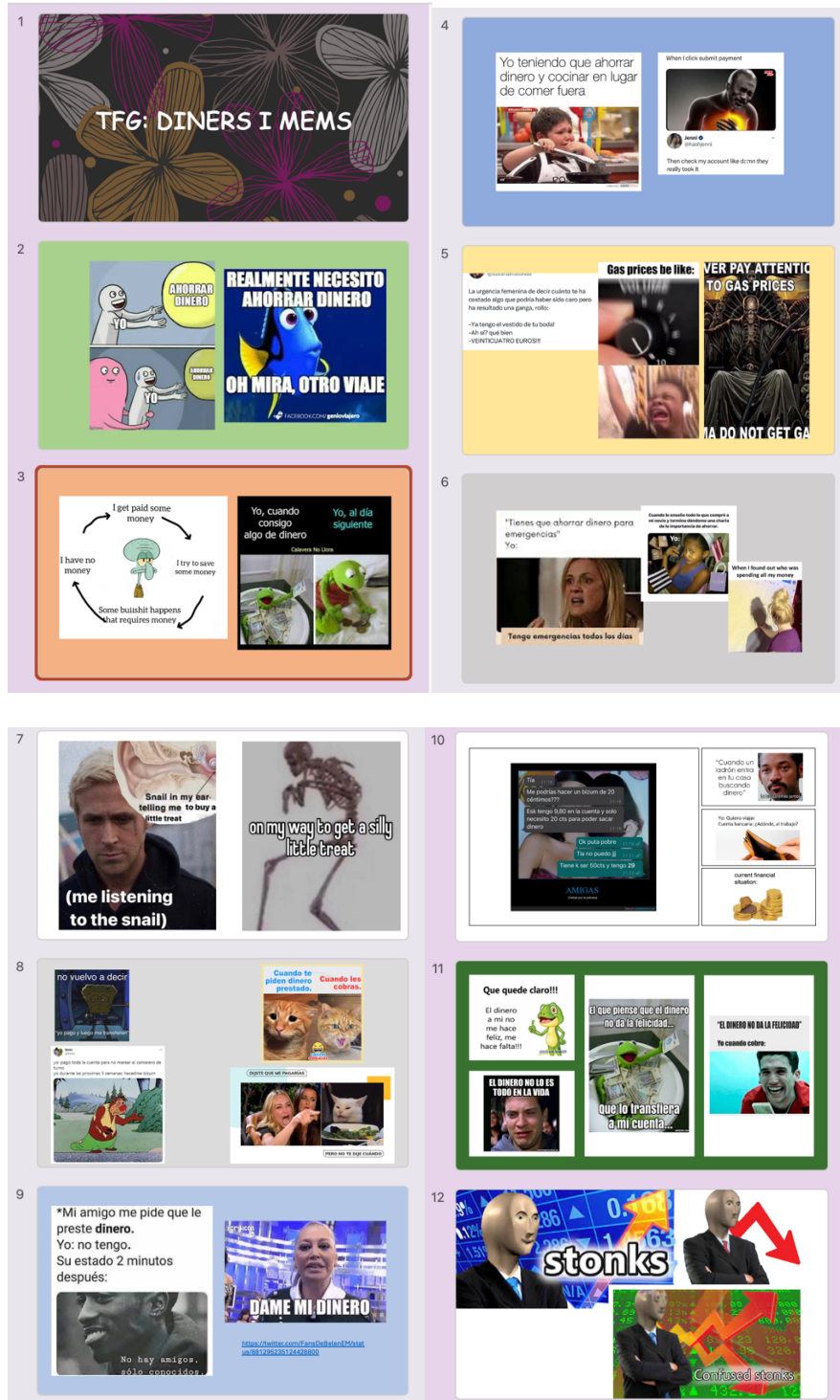
Riquesa i pobresa: la força dels diners (Diapositives 10 i 11)

- Heu entès els mems? Us han fet gràcia?- PQ? Els coneixíeu? Creieu que estan desfasats?
- Poseu un exemple de quan els usàrieu
- Creieu que els diners donen la felicitat?
- Creieu que els diners ho compren tot?

Stonks (diapositiva 12)

- Coneixeu aquest meme?
- Sabeu que significa?
- L'utilitzeu?

DIAPOSITIVES PWP

2. Guió entrevista: refranys (Català)

Introducció

Bona tarda. Estic fent una recerca sobre els refranys i, en concret els refranys i els diners, pel meu Treball de Final de Grau. Us he d'avisar que aquesta conversa serà gravada, però en cap cas servirà per res més que per fer el treball. Les dades seran anònimes. Si us sembla bé comencem: Aquesta conversa tindrà una durada de ...

Aniré fent preguntes, em podeu contestar tots i també podeu parlar entre vosaltres i contestar-vos.

Conèixer-nos

Primer de tot m'agradaria saber una mica de vosaltres... com us dieu, acostumeu a venir aquí?

Refranys. Usos i contextos

Començant amb el tema dels refranys, m'agradaria saber si coneixeu refranys...

- Els utilitzeu gaire en el vostra dia a dia... Quan els utilitzeu. Poseu algun exemple de situació on diríeu un refrany. O una situació que l'expliqui
- Sempre heu escoltat refranys? De qui els vau agafar, sempre els heu entès? Els utilitzeu més o menys que abans?

Anant més concretament al tema dels diners...

Coneixeu algun refrany que faci referència als diners...?

- Podríeu explicar-ho? Esteu d'acord amb el que diuen?
- Esteu d'acord amb el refrany que han dit els companys?

Temàtiques específiques:

Estalvi

- Vols tindre sempre fortuna? Guanya'n cent i gasta'n una
- Ahorra una cerilla cuando puedas y tendrás el euro cuando quieras
- El que sap estalviar s'assegura un bon demà.
- La mejor lotería es el ahorro y la economía
- Esteu d'acord amb aquests refranys?
- Vosaltres estalvieu? Creieu que és important? Perquè

Preu just:

- Nadie da duros a cuatro pesetas
- A caballo regalao no le mires el diente
- El dinero del pobre va dos veces a la tienda
- Esteu d'acord amb aquests refranys?
- Mireu molt el preu de les coses? Per quines coses creieu que val la pena pagar més?

Els interessos:

- Val més tenir un conill que seguir una llebre – más vale pájaro en mano que ciento volando
- Qui amb sous dels altres compta sopa tard i malament
- En vendre i comprar no hi ha amistat
- Diner prestat, pèrdua o enemistat
- Què penseu d'aquests refranys?
- Vosaltres heu deixat algun cop diners? A qui? Que n'heu après d'aquestes experiències
- Creieu que val la pena arriscar-se per guanyar diners? Us fa por perdre diners?

Malbaratament:

- El que poc costa de guanyar, poc costa de gastar – lo que uno suda a otro poco le dura
- Qui té dos i gasta tres, queda sense res
- Al que el bolsillo saca y no entra el fondo se le ve

- Què penseu d'aquests refranys, esteu d'acord?
- Coneixeu algú a qui li aplicarien els refranys aquests?
- Teniu estratègies per no malbaratar?

Riquesa i pobresa

- Es dona valor al diner, sobretot quan no se'n té
- No es más rico el que más tiene sinó el que menos necesita
- Val més ser bon pobre que mal ric
- Poco dura la alegría en casa del pobre

- Què penseu d'aquests refranys?
- Creieu que els diners donen la felicitat?

La força del diner

- Qui té diners té raó
- Els diners no són parents de ningú
- El diner obre totes les portes—Con dinero se abren todas las puertas
- L'or fa semblar cristià el moro*
- Poderoso Caballero es don dinero
- Els diners fan diners - el dinero llama al dinero

- Què penseu d'aquests refranys?
- Sabeu d'alguna experiència que els corrobora? Creieu que és just o injust?
- Creieu que els diners ho compren tot?

3. Guió entrevista: refranys (Adaptació Castellà)Introducción

Hola, buenas tardes a todas. Esta conversación se enmarca en mi Trabajo de Final de Grado, que trata sobre el uso de refranes y más concretamente sobre el imaginario del dinero a través de los refranes. Si a todas os parece bien gravaré esta conversación, para poder acordarme luego de todo lo que habéis dicho, pero todo lo que digáis será confidencial y los datos serán anónimos. La duración de la entrevista dependerá un poco de las ganas de hablar que tengáis, pero dudo que tarde más de una hora.

Entonces, iré haciendo preguntas y sacando temas a los que podéis contestar. Pero no necesariamente me tenéis que contestar solo a mí, también podéis hablar entre vosotras y contestaros.

Conocernos

Antes que nada si podemos hacer una ronda de nombres...

Refranes. Usos y contextos

Empezando con el tema de los refranes, me gustaría saber si conocéis refranes...

- ¿Me podríais decir uno que soláis usar?
- ¿Utilizáis refranes en vuestro día a día?
- ¿Me podríais decir situaciones en donde usáis refranes? Con quien los usáis... Para que...
- ¿Quién os enseñó? ¿Siempre habéis escuchado refranes?

¿De quien los cogisteis, siempre los habéis entendido? ¿Los utilizáis más o menos que antes?

Refranes y dinero

Yendo más concretamente al tema del dinero... ¿Conocéis algún refrán que haga referencia al dinero...?

- Podríais explicarlo? ¿Estáis de acuerdo con el que dicen?
- Estáis de acuerdo con el refrán que ha dicho el resto?

Temáticas específicas

Ahorro

- La mejor lotería es el ahorro y la economía
- El que sap estalviar s'assegura un bon demà
- Vols tindre sempre fortuna? Guanya'n cent i gasta'n una
- Ahorra una cerilla cuando puedas y tendrás un euro cuando quieras

¿Sabéis que quieren decir estos refranes? ¿Estáis de acuerdo con lo que dicen?

¿Creéis que aplican en vuestro día a día? ¿Vosotras ahorráis? ¿Creeis que es importante? ¿Por qué?

¿Compráis la lotería?

Precio justo

- Nadie da duros a cuatro pesetas
- A caballo regalao no le mires el diente
- El dinero del pobre va dos veces a la tienda

¿Sabéis que quieren decir estos refranes? ¿Estais de acuerdo con lo que dicen?

¿Creéis que aplican en vuestro día a día? ¿Mirais mucho el precio de las cosas? ¿Para que cosas creéis que vale la pena pagar más?

Los intereses

- Val més tenir un conill que seguir una llebre.
- Más vale pájaro en mano que ciento volando
- Qui amb sous dels altres compta, sopa tard i malament
- En vendre i comprar no hi ha amistat

¿Sabéis que quieren decir estos refranes? ¿Estáis de acuerdo con lo que dicen?

¿Creeis que aplican en vuestro día a día? ¿Vale la pena arriesgarse para ganar dinero?

Malbaratament:

- Lo que uno suda a otro poco le dura
- Al que el bolsillo saca y no entra, el fondo se le ve
- El que poc costa de guanyar, poc costa de gastar

¿Sabéis que quieren decir estos refranes? ¿Estáis de acuerdo con lo que dicen?

¿Creeis que aplican en vuestro día a día? ¿Conocéis a alguien a quien aplicarían estos refranes?

Riqueza y pobreza

- Es dona valor al diner, sobretot quan no se'n té
- No es más rico el que más tiene sinó el que menos necessita
- Poco dura la alegría en casa del pobre

¿Sabéis que quieren decir estos refranes? ¿Estáis de acuerdo con lo que dicen?

¿Creéis que el dinero da la felicidad?

La força del diner

- Qui té diners té la raó
- Els diners no són parents de ningú
- Con dinero se abren todas las puertas
- L'or fa semblar cristià el moro
- Poderoso Caballero es don dinero
- El dinero llama al dinero

¿Sabéis que quieren decir estos refranes? ¿Estáis de acuerdo con lo que dicen?

¿Podrías explicarme alguna experiencia que los corrobore...? ¿Creéis que es justo o injusto?

¿Pensáis que el dinero lo compra todo?